

FKT

NKRF

Høring - Veileder for kontrollutvalgets påseansvar for kontroll med økonomiforvaltningen

Takk for forslag til veileder. Etter vår mening er veilederen godt gjennomarbeidet. Vi har allikevel noen innspill som arbeidsgruppen bør vurdere å ta med.

Vi har valgt å dele inn våre innspill i overordnede og detaljerte innspill. Noen av innspillene er nevnt begge steder.

Overordnede innspill

Språket er litt kronglete noen steder. Klarspråk er nødvendig også når det gjelder kontrollutvalgets ansvar for å se til at det føres kontroll med at økonomiforvaltningen i kommunen er i tråd med lover, forskrifter og kommunestyrets vedtak. Vi foreslår at veilederen gjennomgår en språkvask.

Kommunedirektørens ansvar i denne forbindelse er godt beskrevet. Revisor har også et ansvar for å kontrollere kommunens økonomiforvaltning, og rapportere til kontrollutvalget. Det ville lette kontrollutvalgets arbeid om veilederen beskriver hva vi kan forvente at revisor kan orientere utvalget om i denne forbindelse. Vi tenker først og fremst på hva revisor kontrollerer innenfor de ni områdene som er beskrevet i økonomiforvaltningen i kap. 2 og spørsmålene i 7.1. Revisor skal jo se etter om den økonomiske internkontrollen er ordnet på en betryggende måte. Det bør stå noe i veilederen om denne oppgaven har betydning for kontrollutvalgets påseansvar knyttet til økonomiforvaltningen.

Vi foreslår at veilederen har en definisjon av økonomiforvaltningen i veilederen, eksempelvis denne:

*Med økonomiforvaltning menes **kommunens** samlede planlegging, styring, gjennomføring, kontroll og rapportering av den økonomiske virksomheten.*

Økonomiforvaltningen omfatter særlig:

- a. fastsetting av økonomiske mål og rammer, herunder økonomiplan, budsjett og øvrige finansielle disposisjoner*
- b. forvaltning (kontroll og styring med) av inntekter, utgifter, eiendeler, gjeld og finansielle instrumenter*
- c. systemer for intern kontroll og risikostyring knyttet til økonomiske forhold*

d. regnskapsføring, rapportering og vurdering av ressursbruk, måloppnåelse og økonomisk risiko

e. etterlevelse av lov, forskrift og kommunale vedtak innen økonomiområdet.

Etter vår mening bør også påseansvaret defineres nærmere i veilederen. Vi har forståelse for det prinsipielle i at et slikt begrep ikke skal defineres i en slik veileder. Men i det minste bør det omtales hva som ligger i dette ansvaret. Veilederen er skrevet primært for kontrollutvalg - og sekretariat, og en nærmere beskrivelse vil gi forståelse for blant annet hvordan og hvor langt man bør gå for å gjennomføre sin kontrolloppgave.

Vi foreslår at innholdet av påseansvaret omtales nærmere i veilederen, eksempelvis slik:

Påseansvar innebærer at man har plikt til å sørge for (eller påse) at bestemte regler, plikter eller krav blir fulgt – men uten selv å ha ansvar for å utføre den aktuelle handlingen. Påseansvaret er et altså et kontrollerende og oppfølgende ansvar, ikke et utførende.

For et kontrollutvalg vil det i praksis være revisor eller kommunedirektør som har den utførende oppgaven.

Vår erfaring er at revisor rapporterer om risikovurderingene som gjøres i forbindelse med forenklet etterlevelseskontroll. Noen revisorer gir kontrollutvalget mulighet til å komme med innspill til valg av område, men ikke alle. Rapporteringen som revisor legger frem etter kontrollen, er ofte ufullstendig. Dersom dette kun er en revisjonsuttalelse, er det også vanskelig å forstå. Derfor har den ofte liten verdi for kontrollutvalget. Revisjonsstandarder er generelt et utviklingsområde når det gjelder kommunikasjon, som vi anbefaler NKRF å ta tak i.

I kapittel 9 omtaler dere forslag til en egen risiko- og vesentlighetsvurdering for kontrollutvalgets arbeid med å følge opp påseansvaret for kontroll med økonomiforvaltningen. Vi er enige i at en slik ROV vil gi mer innsikt. Blant våre kontrollutvalg er det få som vil ha budsjett til å be revisor utarbeide en slik ROV. Da blir det et spørsmål om sekretariatet har kompetanse og ressurser.

Vi er helt enig i at kontrollutvalget bør ta med hvordan det planlegger å føre kontroll med økonomiforvaltningen i årsplanen. Tilsvarende bør utvalget rapportere om utført arbeid i årsrapporten.

Detaljerte innspill

Punkt 1

Her står det følgende:

Denne veilederen skal støtte kontrollutvalget i arbeidet med å oppfylle kravene i kommuneloven.

Her mener vi at det bør stå det *nevnte kravet* i kommuneloven. Veilederen omhandler kun kontrollutvalgets påseansvar knyttet til økonomiforvaltningen.

Vi er usikre på hvor dette er hentet fra og hvor nøyaktig dette beskriver kontrollutvalgets oppgaver knyttet til påseansvar for økonomiforvaltningen:

For å ivareta påseansvaret med at kommunens økonomiforvaltning er systematisk og målrettet, skal kontrollutvalget gjøre seg kjent med økonomiforvaltningen og støtte seg til regnskaps- og

forvaltningsrevisjonens arbeid. Innhenting av opplysninger fra dette arbeidet følger av kontrollutvalgets øvrige påseansvar, jf. kommuneloven § 23-2 første ledd bokstav a, c, d og e.

Punkt 3

Det er bra at økonomiforvaltningen deles inn i hovedområder. Vi stiller spørsmål om tilskudd og forsikringer inngår i økonomiforvaltningen og hvor eventuelt disse temaene hører hjemme.

Siste setning i første avsnitt kan med fordel endres til:

..... ikke gjennomføre revisjon eller kontrollere av økonomiforvaltningen selv.

Poenget med påseansvaret er at kontrollutvalget skal se etter at økonomiforvaltningen blir fulgt opp. Istedenfor å skrive følgende:

Påseansvaret utøves i kontrollutvalgets møter og gjennom behandling av saker som legges frem for utvalget.

.... så bør det heller skrives følgende:

Påseansvaret utøves ved at sekretariatet legger fram saker for kontrollutvalget. I møtene vurderer kontrollutvalget om de eksisterende kontrollene på området er gode nok. Grunnlaget for vurderingen er informasjon fra kommunedirektøren eller rapportering fra revisor.

Dersom kontrollutvalget konstaterer mangler eller svakheter, så tas forholdene opp med kommunedirektøren for nærmere oppfølging.

Dette bør vurderes i lys av om det inntas en nærmere definisjon eller beskrivelse av hva påseansvaret er.

Punkt 4

Dette punktet bør vurderes tatt ut. Det kan eventuelt skrives i en setning ett eller annet sted om det øvrige påseansvaret, for eksempel i punkt 1 eller i forordet.

Punkt 5

Siste avsnitt lyder slik:

Når kontrollutvalget vurderer økonomiforvaltningen, må det også vurdere om kommunedirektørens internkontroll er tilstrekkelig – både i omfang og innretning – til å sikre etterlevelse av økonomiske regler og vedtak.

Det er litt utfordrende å forstå hva som menes her.

Ovenstående avsnitt kan forstås slik at kontrollutvalget vurderer økonomiforvaltningen. Det er ikke dette som er lovkravet. Hvis det i dette avsnittet er ment som et utgangspunkt for kontrollutvalget å se etter at det føres kontroll med økonomiforvaltningen, så bør det omformuleres i tråd med dette. Kanskje er dette avsnittet overflødig hvis man tar hensyn til merknadene fra oss ovenfor.

Punkt 6

Innledningen kunne ha vært litt bedre språklig formulert. Er overskriften litt misvisende? Vi snakker vel om hvilke grunnlag kontrollutvalget har for å gjennomføre sin oppgave her? Vi synes at overskriften i punkt 6 er vel så dekkende for innholdet i punkt 7.

I første avsnitt fremgår også følgende:

Kontrollutvalget har et påseansvar med at lovpålagte oppgaver er gjennomført, se avsnitt 6.1.

Vi er usikre på hva som ligger i nevnte setning. Har kontrollutvalget et påseansvar for at årsberetning blir avgitt eller gjennomført? Ja, kanskje det. Hva med revisjonsberetning? Hva med innrapportering av misligheter? Kontrollutvalget har få muligheter til å få kjennskap til at eventuelle misligheter ikke blir rapportert. Når det gjelder revisjonsberetning, så er det kanskje annen hjemmel mer aktuell, jf. kommuneloven § 23-2 første ledd bokstav a). Vi foreslår at setningen utdypes, eventuelt at den strykes.

Ellers liker vi den inndelingen som er gjort i punkt 6.1 og punkt 6.2.

Punkt 6.1

I oppstillingen bør det skrives *forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen*.

Vi mener at forenklet etterlevelseskontroll av vesentlige budsjettavvik bør komme på en egen linje selv om dette er en del av revisjonsberetningen. Det bør også stå noe i veilederen hvordan revisor følger opp manglende budsjettpremisser. Eventuelt også hvordan kontrollutvalget kan bidra til at budsjettpremisser kommer tydeligere frem i kommunens budsjettdokumenter.

Punkt 7

Systematiseringen av økonomiforvaltningen til ni områder er en god inndeling. Vi mener det er viktig å få avklart hva revisor gjør av oppgaver her. Dette vil være individuelt for hver kommune, men noen av oppgavene er vel gjengs også. Vi tror ikke alle kontrollutvalg eller sekretariat har tilstrekkelig kunnskap her. Det bør listes opp i denne veilederen hva som er vanlige revisjonshandlinger eller attestasjoner å gjøre, som for eksempel:

- Kontroll av innleggelse av budsjett og om budsjettreguleringer er korrekte
- Kontroll av budsjettpremisser og kontroll av at vesentlige budsjettavvik blir forklart i årsberetningen
- Uttalelse om KOSTRA-rapportering
- Uttalelse til finans- og gjeldsforvaltningen, kontroll av at reglementet blir fulgt
- Kontroll av låneopptak og minimumsavdrag
- Kontroll av korrekt renteberegning innenfor selvkost og kontroll av selvkostfondets «alder»

Vi mener at en tidlig dialog mellom kontrollutvalget og revisor i kommunestyreperioden vil avklare hvilke områder kontrollutvalget selv bør se nærmere på. Ett tema som etter vårt syn, er obligatorisk er at kontrollutvalget får seg forelagt tertialrapporteringen til behandling.

Punkt 7.1

Det første avsnittet hører hjemme under kontrollutvalgets rapportering til kommunestyret i form av en årsrapport eller årsmelding. Teksten kan tas ut her, og foreslås som et nytt sistepunkt om kontrollutvalgets rapportering. Samme gjelder punkt 8.1 andre avsnitt.

Punkt 8 Regelmessig oppfølging i kontrollutvalget

Overskriften til dette punktet bør endres til «Kontrollutvalgets planlegging» eller lignende. Vi stiller også spørsmål om punkt 8 og punkt 9 bør «bytte plass» i veilederen.

Punktet bør vise en oversikt over hvilke oppgaver som gjennomføres hvert år. I tillegg bør veilederen drøfte om det er saker som ellers bør vurderes hvert år.

Flere kontrollutvalg har eksempelvis søkelys på de finansielle måltallene i sine uttalelser til årsregnskapet og årsberetningen. Noen kontrollutvalg har kommunens årlige finansrapportering til behandling hvert år. Her kan det også være slik at revisor gir en uttalelse til finansrapporteringen. Vi mener at saker om kommunens tertialrapportering bør behandles av kontrollutvalget hvert år. Nevnte rapportering forteller mye om status i økonomiforvaltningen og hvilke vurderinger som kommundirektøren gjør seg.

Punkt 8.1

Siste avsnitt bør eventuelt omformuleres og legges i nytt punkt om kontrollutvalgets rapportering.

Punkt 9

Vi anser dette for å være et godt forslag.

Lørenskog, 28. mai 2026

Med vennlig hilsen

Pål Ringnes

seniorrådgiver

sign.